

Posken ja sosiaalityön oppiainepoolin työkokous

Sosiaalityö murroksen oloissa

to 20.8.2015 klo 12–16.15

Puheenjohtaja: Pekka Ojaniemi

Paikalla: Petri Kinnunen, Kaisa Kostamo-Pääkkö, Asta Niskala, Merja Laitinen, Jari Lindh, Nina Peronius, Eija Savelius-Koski, Kristiina Härkäpää, Eeva Rossi, Marjatta Martin, Anneli Pohjola, Kaisa Kivelä (sihteeri), Maria Jeminen, Tarja Juvonen, Erkki Kuure, Arja Kilpeläinen, Marjo Romakkaniemi, Ritva Linnakangas, Tarja Kemppainen, Tarja Orjasniemi, Maarit Pirttijärvi, Maria Martin, Kirsi Päykkönen, Pirjo Oinas, Maarit Kairala, Noora Tuohino, Marjo Outila, Sanna-Mari Juopperi, Liisa Hokkanen, Mari Kivistö, Lydia Heikkilä

Petri Kinnunen: Ajatuksia sosiaalityön tutkimuksen ja tutkimisen kohteesta

1. Näkökulma todellisuuteen – metodologinen asetelma muuttuu
2. Esimerkki kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen ylittämisestä
3. Joitain johtopäätöksiä

Keskustelua:

- Lapissa on alettu herätä siihen, että kunnissa on tarve tiedontuotannolle. Tällä hetkellä konsulttifirmat analysoivat kunnissa ympäri Suomea eri palveluita ja analysoivat paljon numeerisesti mitattavissa olevia tietoja. Miten tuoda esille sosiaalityön muita tuloksia kuin numeroilla mitattavaa, miten tuoda esille vaikuttavuutta? Lapin kunnilla ollut kiinnostusta teettää myös analyysseja ja käyttää ulkopuolisia konsulttifirmoja (kustannusvaikuttavuudet). Tietoa tarvitaan, numeerisen tiedon lisäksi yhteiskuntatieteellistä tietoa, sillä luvut eivät kerro kaikkea.
- Tutkimuksessa on menty yksimetodisuuteen. Kun painotetaan tutkimuksen teossa rajaamista, rajataan myös metodit vain yhteen. Sosiaalityössä kuitenkin pitäisi huomioida kokonaisuudet ja nähdä asiat laaja-alaisesti. Tutkimuksellisesti ohjataan eri suuntaan kuin yhteiskunnallisesti on tarpeen.
- metodologiset osa-alueet pitäisi olla kaikissa erikoistumiskoulutuksissa osana
- Lasten Kaste -graduryhmä/temaattinen graduryhmä. Ryhmässä on ollut yllättävää aineistonhankinnan haastavuus (tutkimusluvut, sostt ja muiden kuntatyöntekijöiden sitoutuminen) Vaikka kunnassa on pyydetty tutkimusta ja nähty se tärkeäksi, tutkimukseen ei välttämättä ole sitouduttu.

Nina Peronius: Sosiaalityön paikka

- sosiaalijohtajien tapaamisen muistio sosiaalikollegassa
- mikä on sosiaalityön tehtävä kunnassa?
- jaottelu lapset, nuoret ja perheet / aikuiset, työikäiset / ikääntyneet
- ei sektoreita ja palveluita, vaan yhdennettyä työtä

Keskustelua:

- Vaikka on tullut uusia tapoja saada ja käyttää toisten ammattilaisten apua/konsultaatiota/ohjausta, niin uudet toimintatavat ei ole jalkautuneet kaikkialle. Miten saisi jalkautettua näitä toimintamalleja? Uudet työntekijät eivät aina tietoisia, että he voivat saada konsultaatiota työhön. Virtu-hankkeessa olisi mahdollista kehittää ja kokeilla toimintamalleja.
- keskustelua synnytti se, että mitä tarkoitetaan eri palveluprosessien kehittämisellä/sektoreittain kehittäminen. Eikö tarkoitus olisi saada palvelut asiakkaalle yksinkertaisemmaksi, palvelut yhteen, ettei pirstottaisi palveluita.

- kahdeksan prosessia ei tarkoita kahdeksaa eri palvelulinjaa. Kehittämisessä on tärkeää olla mukana, jotta sosiaalityön ääni saadaan kuuluviin. Painetta kehittämiseen tuovat terveydenhuollon vahvat mallit ja kuviot.
- Kuntajohtajien kokouksessa otettiin esille nuoret, joilla monenlaisia ongelmia. Siellä sosiaalityölle nähtiin paikka ja tarvetta.
- Palvelujen pitää lähteä asiakkaasta ja asiakkaan lähtökohdasta kootaan tarvittavat ammattilaiset. Toimimme liikaa palvelurakenteiden ehdoilla, asiakas tulisi nostaa keskiöön.
- Asiakasprosessiryhmiin tarvitaan asiantuntijoita Lapin Sote-savottaan. Tällaiset ryhmät ovat paikkoja, joissa sosiaalityön asiantuntijat saavat äänensä kuuluviin ja niihin on tärkeää osallistua.

Anneli Pohjola: Sosiaalityö murroksen oloissa -tutkimus

- työmenetelmien tutkimus, vaikuttavuuden tutkimus, moniaineistoinen tutkimus, monimetodinen tutkimus. Tarvitaan sosiaalityöntekijöiden, asiakkaiden, opettajien, opiskelijoiden, yhteistyökumppanien näkemyksiä ja panosta
- jos saadaan laaja moniaineistoinen materiaali, tästä saisi myös hyvää materiaalia metodien opetukseen
- tutkimukseen mahdollisesti Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan alueet (kuten aiemmassa tutkimuksessa)
- artikkelikokoelmakirja, artikkeleja, tutkimuksia, opinnäytteitä

3 tehtävää:

RYHMÄ 1

1. MITÄ PITÄISI TUTKIA/MITEN/KUKA (sosiaalityö, murroksen aika, pohjoinen) OSAAMINEN, ENNAKOINTI JA VAIKUTTAVUUS, KULTTUURISUUS, PAIKASSA
 - sosiaalityöntekijöiden osaaminen Lapissa
 - o (Tarja Kemppainen) aineistonkeruussa, strukturoitu lomakehaastattelu (sosiaalityöntekijät ja sosionomit), siitä mitä osaamista he katsovat omaavansa ja mitä osaamista puuttuu ja miten voidaan ennakoida tulevaisuuden osaamistarpeita. Keruussa hyödynnetään opiskelijoita ja se kerätään Sociopolis-hankkeessa.
 - Kyse on tulevaisuuden ennakoinnista: tulisi tarkastella eri ihmisryhmiä, heidän ajatuksiaan tulevaisuudesta esim. asumisen, palvelujen, tarpeiden, yhteisöjen, arjen ym. ym. esimerkiksi tulevaisuuden muistelun metodilla, koska sosiaalityön tulisi vastata kansalaisten tarpeisiin, joista ei nyt ole tietoa.
 - sosiaalityön menetelmät kiinnostavat myös: menetelmätietoa on tutkittu todella vähän ja sosiaalityö operoi kokemustiedon ja hiljaisen tiedon varassa (Evidence based) Mikä on eri menetelmien merkitys työssä? Kuka niitä tarvitsee? Asiakkaat vai työntekijät? Vai järjestelmä?
 - Vaikuttavuus olisi merkittävä asia selvittää, esimerkiksi Mettäterapian vaikuttavuutta tulisi selvittää esimerkiksi verrattuna päihdetyön menetelmiin.
 - o syvähaastatteluilla voisi saada osoituksia näytöstä ja toiminnan pätevyyydestä, kvantitatiivinen mittaus haastavaa koska melko lailla vähän käyttäjiä kuitenkin. RAY kiinnostunut vaikuttavuuden selvityksistä!
 - o Löytyykö muuta aineistoa, jota voisi käyttää? Kuka määrittää toivotun muutoksen?
 - Sosiaalityö paikassa ja sosiaalityön paikka. Miten saadaan yhdenvertaiset palvelut ilman, että ne ovat samanlaiset. Miten paikka vaikuttaa sosiaalityöhön.
 - Perus/yhdennetyt sosiaalityön ja erityissosiaalityön välinen suhde. Mihin palvelujentarpeen kohtaan tulisi voida vastata yhdennetyllä työllä ja mitä erityistä toisi erityissosiaalityö?

- Kulttuurisen erityisyyden ja moniarvoistumisen näkökulma palveluissa. Kirjattuna sisälle artikkeleihin siten, että lävistävät useamman kuin yhden artikkelin?
- Asiakkaat, joilla on asiakkuus moneen paikkaan, miten kokonaisuutta hallitaan? Mitä tulevaisuudessa tapahtuu verkostoille? Etääntykö osa verkostoista yhä kauemmaksi? Miten hallitaan verkostoja asiakkaan ympärillä, joista on yhä useampi vain virtuaalinen?
- Heikot signaalit ja ennakointi. Keneltä voisi kysyä?
- Ehkäisevän työn ja korjaavan työn suhde toisiinsa
- Sosiaalityön muutos voimauttamisesta palvelujen varmistajaksi? Yhä enemmän aikaa menee peruspalvelujen saamisen varmistamiseen
- Vaikuttavuuden arviointi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palvelusuunnitelmissa ja omatyöntekijyydessä. Paljon tukea tarvitsevien -hankkeen ja Sociopoliksen yhteinen juttu
- Virtuaalipalvelut ja konsultaatio? Työn tekeminen verkossa? Sosiaalityön muutos verkko- ja videopalvelujen lisääntyessä. Miten vuorovaikutus muuttuu ja miten yhteisöllisyys muuttuu? Mikä on normaalia ja mikä vähemmän normaalia tulevaisuudessa? Miten yhteisöllisyyden muutoksen tulisi muuttaa palvelurakennetta? Virtuaaliköyhyys, uusi köyhyyden muoto?
 - o Poskelle koppia ☺
 - o Etäältä tuotettujen palveluiden osalta vuorovaikutuksen muutos. Ninalla yksi ehdokas (yamk-tutkimustyö!)
 - o e-maisteriopiskelijat?
- Terveydenhuollon ja sosiaalityön yhteistyö? Yhteiset sosiaali- ja terveyskeskukset? Miten niitä voisi tutkia? Miten käytännössä voidaan tiivistää yhteistyötä? Mikä merkitys sosiaalisella on terveyden näkökulmasta tai toisinpäin? Miten tarjotaan sosiaalityön osaamista esim. lääkäreiden työpariksi? Mikä on sosiaalityön asiantuntijuus!
 - o pieni siivu Sociopoliksessa?

RYHMÄ 2

1. Mitä pitäisi tutkia? Mitkä ovat painopisteet ja alueet?
 - o asiakkaiden osallisuus
 - o toimeentulotuen muutos, mikä sen vaikutus on palveluille/asiakkaille?
 - o sosiaalinen kuntoutus
 - o rakenteellinen sosiaalityö, miten konkretisoituu?
 - o paikallisuuteen, miten paikallisuus rakentaa sosiaalityötä?
 - o Mikä on tilanne tällä hetkellä, asiakkaan näkökulma? Mitä ovat sosiaaliset ongelmat nyt ja tulevaisuudessa, jotka vaikuttavat palvelutarpeisiin. Onko muutosta tapahtunut? Miten sosiaalityöntekijän työ on muuttunut?
 - o Ihmisten hyvinvointia pitäisi tutkia. Mistä aineksista tulee hyvinvointi? Palvelujärjestelmä ei tunnista niitä riittävästi
 - o Mitä positiivista epävarmuuden olot tuottaa?
 - o osaaminen, osaamispula kunnissa, mistä osaajia ja osaamista?
 - o paikallisuus, lappilaisuus
 - o Mitä ovat luovat ratkaisut, joita kylissä luodaan palveluiden muuttuessa/lähtiessä?
 - o Mitä sosiaalityöntekijöiden (=asiakastyössä olevien) mielestä pitäisi tutkia?
 - o Mitä sosiaalityö on Lapissa? Case Sodankylä? kaupunkimaisuutta, maaseutua, positiivisuutta/negatiivisuutta, matkailua, Vuotsossa saamelaiskulttuuri vahva
- 2. Miten tutkitaan? Mitä aineistot voisi olla? Mitkä voisivat olla kohderyhmiä? Mitä metodeja?

- monimetodisuus, mutta sen ongelmana on organisointi. Ei ole totuttu tällaiseen tutkimukseen. Perinteisesti tutkitaan yksin. Tarvitaan ennakkoluulottomuutta.
 - jo valmiiksi hankittuja aineistoja voisi hyödyntää (esim. kouluterveyskyselyt)
 - sosiaalityöntekijät yhtenä kohderyhmänä, asiakkaat myös
- 3. Kuka tutkii? Mikä on kenenkin paikka? Ketkä ovat lähdössä mukaan? Miten organisoidaan?
 - opiskelijoiden sitouttaminen (yo ja amk)
 - kootaan tutkimusryhmä, jonka kautta voidaan rakentaa monimetodista tutkimusta
 - kaikki ryhmän jäsenet ovat kiinnostuneita lähtemään mukaan

RYHMÄ 3.

- 1. Mitä pitäisi tutkia? Mitkä ovat painopisteet ja alueet?
 - samanlainen kysely kuin 90-luvulla
 - palveluiden järjestäminen moniammatillisesti
 - eri ammattilaisten verkostojen toimintaa
 - vaihtelevatko palvelut Lapin kunnissa?
 - miten palveluiden muutokset vaikuttavat sosiaalityöhön?
 - erikoistuminen vs. yksi pysäkki
 - teknologinen kehitys
 - toisten ammattilaisten näkökulma sosiaalityöhön
- 2. Miten tutkitaan? Mitä aineistot voisi olla? Mitkä voisivat olla kohderyhmiä? Mitä metodeja?
 - asiakasprosessiryhmät, sosiaalityöntekijät näissä ryhmissä, sosiaalijohdon ryhmä
 - päihde- ja mielenterveystyöntekijät myös
 - teemalliset gradu/kandiryhmät, jossa myös eri oppiaineiden edustajia, yo ja amk
 - hyödynnetään Sociopolis-kuntakäyntejä
- 3. Kuka tutkii? Mikä on kenenkin paikka? Ketkä ovat lähdössä mukaan? Miten organisoidaan?
 - kaikki ryhmän jäsenet ovat kiinnostuneita lähtemään mukaan

RYHMÄ 4.

- 1. Mitä pitäisi tutkia? Mitkä ovat painopisteet ja alueet?
 - teknologian muutosten vaikutukset sosiaalityön osaamiseen
 - lainsäädännön muutokset ja vaikutukset sosiaalityöhön
 - vammaissosiaalityön tutkimus, työprosessien ja asiakkaiden selviytymiseen liittyvää pitkittäistutkimusta
 - Mitä on kuntoutuksen kentällä tehtävä sosiaalityö? Mitä osaamista edellyttää? Millaisten haasteiden kohteena?
 - toimeentulotuen siirtyminen Kelalle
- 2. Miten tutkitaan? Mitä aineistot voisi olla? Mitkä voisivat olla kohderyhmiä? Mitä metodeja?
 - tarvitaan monimenetelmällistä ja moniaineistollista tutkimusta
 - systeemiteoreettinen näkemys, toimintatutkimus, vaikuttavuustutkimus
 - asiakaslähtöisyys, kansalaislähtöisyys tiedon tuotannon lähteenä

Loppukeskustelu:

→tarvitaan työryhmä, joka lähtee organisoimaan, työryhmään jäseniä sekä Poskesta että yliopistolta

Ydinryhmä: Anneli Pohjola, Kaisa Kostamo-Pääkkö, Petri Kinnunen, Tarja Kemppainen, Jari Lindh, muut sosiaalityön proffat. Tarja ehdottaa ensimmäistä tapaamista

Muut asiat

Kirjoittaja-kutsu: ”Sosiaalinen kuntoutuksessa”
artikkeliehdotukset 31.10.2015 mennessä
referee-prosessi keväällä 2016

Syksyn ajankohtaisfoorumi on 23.11.2015 ja sen aiheena on syrjäytyminen, huono-osaisuus, tiedontuotanto Pohjois-Suomessa. Keväällä 2016 ajankohtaisfoorumissa puhutaan vaikuttavuudesta ja taloudesta.

Seuraava työkokous

21.1.2016 klo 12. Ohjelman suunnittelevat Eija Savelius-Koski, Arja Kilpeläinen ja Arja Honkakoski.